

kring oyggjarnar

Vilja bjarga fuglalívinum á Toftavatni

Í dag og næstu tveir leygardagar fara fólk av Toftum at bota um tveir av teimum stóru hólmunum á Toftavatni. Í dag verður grót savnað saman fram við vatninum og næsta leygardag verður so farið undir at flyta tað út til Presthólms og Rishólms á tunnufflakum. Grótið verður laðað upp í hólmar, flag verður lagt omaná og møgulega verða eisini plantur settar niður.

Tað er ein nevnd, Hólmnevdin, fyrri Toftavatni, sum stendur fyrri hesum tiltaki. Nevndin varð vald á einum fundi týskvöldið. Ein av nevndarlimunum og ein teirra, sum tóku stig til at halda fundin, Jaspur Hansen, sigur, at fuglalívið á vatninum er í minking, tí veður og vindur hava máað burtur av hólmunum gjøgnum árin. Hann sigur, at verður onki

gjørt við teir, so doyri fuglalívið spakuliga burtur.

Jaspur Hansen sigur, at tað er ætlanin at stovna eitt felag, sum kann standa fyrri viðlíkahaldi av hólmunum og møgulega eisini gera nýggjar. Tað er stóru áhugi fyrri hesum á Toftum, serliga millum teir ungu dreingirnar.

Tað hevur í nógv ár ikki verið nakað regluligt viðlíkahald av hólmunum á Toftavatni. Av og á hava lærarar verið har við skúlaflokkun, seinast í fyrri.

Fuglarnir á Toftavatni verja nógva órógvadun av gummi-bátunum, sum liggja og sigla á vatninum. Jaspur Hansen sigur, at nevndin ætlar at royndir at fáa hesa sigling stöðgaða og virka fyrri, at skelti verða sett upp, sum siga frá á ymiskum málum, at slík sigling á vatninum er bannað.

Søkja eftir manni til Skúvoyarbátin

Strandferðslan søkir nú eftir einum manni at reka tann nýggja bátin, sum kemur í siglingina Sand — Skúvoy í mai ella juni. Báturin skal hava heimstað á Sandi og tann, sum fær starvið at reka hann, má tí búgva á Sandoyinni.

Ætlanin er at brúka somu skipan í sambandi við rakstur av

Skúvoyarbátinum sum við Súluni í Sørvági.

Ein motorkenur maður verður settur í fast starv og afturat honum verður so ein maður, sum annaðhvørt verður tímaløntur ella fær samsýning fyrri hvønn túrin.

Tað var meiningin at geva Skúvoyarbátinum navn Lirin, men skúvoyingar vóru ikki nøgdir við hetta navn. Teir hava hinvegin skotið upp at kalla hann Sildebran.

»En Gade i Thorshavn«

Í sambandi við tekningina, sum vit høvdu á baksiðupi mikudagin, hava vit fingið nakrar upplýsingar frá John Davidsen í Havni.

Tekningin er gjord av tí kenda danska arkitektinum Vilhelm Dahlerup, sum var í Føroyum í 1864. Hann varð sendur higar til at gera ymsar uppmátningar, m.a. av Múrinum í Kirkjubø.

Tekningin stóð í »Illustreret Tidende«, árganginum 1866—67 (s. 192—193) saman við einari grein um »En Gade i Thorshavn« eftir Peter Alberg Holm. Hesin var halvur føroyingur, pápin var prestur í Kvívík og hann var giftur føroyskari konu.

John Davidsen sigur, at tað kann ikki vera talan um, at tekningin er gjord »efter naturen«, tí tað sá ikki soleiðis út í Havni tá. Motiv við kann minna um Gongina, men John Davidsen metir, at Dahlerup hevur gjørt tekningina annaðhvørt á veg niður aftur til Danmarkar ella eftir at hann er komin niður.

Stovna nú Sclerosefelag í Føroyum:

Sclerosa møguliga til Føroya við bretum undir krígunum

Bert ein tilburður í Føroyum í 20 ár

Í hesum døgum verða fyrireikingar gjordar til at stovna eitt felag fyrri sclerosusjúklingar í Føroyum

Í hesum sambandi eru tveir danir og ein føroyingur, sum er bústandi í Danmark, í Føroyum. Teir eru Kay Hyllested, yvirlækni, Morten Dreier, skrivari í landsfelagnum hjá sclerosusjúklingum og Axel Johannesen, ið er stjóri fyrri amtsrøktarheimini á Vestursælundi.

Teir triggir hava hitt umboð fyrri landsstýrið og býráðið í Tórshavn, sum siga seg taka fullt undir við ætlanini at stovna eitt sclerosufelag í Føroyum.

Mánakvöldið skipaði Føroyadeildin hjá Dansk Sygeplejeråd fyrri fyrilestri í veitsluhøllini á Landssjúkrahúsinum, har greitt varð frá »disseminerað sclerosu«, sum sjúkan verður nevnd.

Sjúklingar møttust fyrri fyrstu ferð

Seinni hava gestirnir eisini hitt teir umleið 17 føroyingar, sum hava hesa sjúkuna. Týsdagin varð fyrri fyrstu ferð hovi hjá sjúklingunum at vera saman.

Tað var á hesi samkomuni, ið varð hildin á skúlanum á Trøðni, at avgjort varð at seta eina nevnd, sum skal skipa fyrri, at eitt felag fyrri sclerosusjúklingar verður stovnað í Føroyum.

Í nevndina komu: Arndis Davidsen, Tórshavn, Hanna Jacobsen, Sørvág, Heðin í Dali, Tórshavn, Sólva Mortensen, Tórshavn, og Hans Joensen, Miðvág. Sum tiltaksmaður varð valdur Eli Davidsen, Tórshavn.

Nevndin skal hava sín fyrsta fund 27. april. Tá skal hon skipa seg, gera uppskot til reglugerð fyrri felagið og áseta ein dag til stovnandi aðalfund.

Axel Johannesen sigur í samrøðu við Sosialin, at samkoman á Trøðni saman við sjúklingunum hevur verið ein tann mest áhugaverda løtan á ferðini, tí ein hevði varhugan av, at hesir sjúklingar vóru heilt samdir um, at tað er átroðkandi at fáa eitt felag.

Savna pening til gransking

Sclerosusjúklingar í Danmark hava havt eitt tilíkt felag í meira enn 20 ár, sigur Axel Johannesen. Endamálið við hesum felag varð fyrst og fremst at savna saman pening til granskingararbeiði innan sclerosu, men skipað verður eisini fyrri nógvum ymiskum tiltøkum, eitt nú fundum, útferðum, virkisvitjanum, filmsfyrivisunum o.ø.

Hyllested, yvirlækni sigur í hesum sambandi, at tað hevur alstóran týðning, at sjúklingar í Føroyum eisini kunnu fáa gagn av at hava eitt felag. Hann vónar, at tað møgulega ein dag verður gjørligt at fáa til vega ein buss til sjúklingarnar, ið tá kunnu fara útferðir kring oyggjarnar. Hetta hevur nógva at siga fyrri at fáa tey at virka og kenna seg væl í tí samfelagnum, tey liva í.

Hvat er sclerosa?

Disseminerað sclerosu er ein sjúka, ið ger seg inn á megininnervagið hjá menniskjum. Tað er enn óvíst, um sjúkan er smittandi, men nógva bendir á, at hon er ikki arvalig.

Øll fólk kunnu fáa hesa sjúkuna. Ein fær sjúkuna longu í barnárunum, men sjúkan merkist ikki fyrr enn eini 10 til 15 ár seinna. Tað er ógvuliga ymiskt, hvørjar avleiðingar standast av sjúkuni. Tey, sum hava fingið álvarsligt mein av sclerosu kunnu verða bundin til rullustól in restina av lívinum. Í dag finst eingin heilivágur móti sjúkuni, men nógva verður gjørt fyrri at linna um tær avleiðingar, sum sjúkan hevur við sær.

Føroyar áhugaverdar fyrri granskarar

Føroyar eru sera áhugaverdar fyrri granskarar, sum arbeiða við at finna orsøkina til sclerosu. Hetta kemst av, at tað eru ógvuliga fáir tilburðir í Føroyum í mun til í næstu

grannalondum okkara. Í Danmark eru í dag umleið 5000 fólk við sclerosu og hetta tal veksir. Roknað verður við, at hvønn dag fær ein dani aftrat sclerosu.

Í Føroyum hevur bert verið ein tilburður av sclerosu hesi seinastu 20 árin. Tað, sum annars fær granskarar at venda eyguni móti Føroyum í hesum sambandi, er, at tað týkist sum at Føroyar hava verið raktar av smittu helst undir seinna heimsbardaga. Bert eitt av teimum 18 fólkunum, sum hava fingið sjúkuna, er fott eftir seinna heimskriggj.

Longu í Føroyum í 1955

Kay Hyllested, yvirlækni, sum fleiri ferðir hevur verið í Føroyum í hesum sambandi, sigur, at talan møgulega er um smittandi virus, sum bretar høvdu við sær undir krígunum. Hetta er tó enn ikki prógvað.

Hyllested var longu í Føroyum í 1955 fyrri at kanna sclerosutilburðir. Tá hoyrði hann um rættliga nógvar tilburðir í Norðurskotlandi, Orknøygjum og Hetlandi. Hetta samsvaraði illa við støðuna í Føroyum, og Hyllested fór síðani at forvitnast meira.

Í 1960 fóru tí 6 medisinskir studentar úr Dan-

mark til Orknøyar, Hetlands og Føroyar fyrri at skráseta sclerosusjúklingar. Hetta arbeiðið hevur havt stóran týðning fyrri viðari arbeiðið.

Kay Hyllested sigur, at talan møgulega er um eina smittandi sjúku, sum er við at hvørva í Føroyum, tí hon hevur óivað ikki nóg góð gróðrarlíkindi millum føroyingar. Tey úrslit, sum menn eru komin fram til við at gera kanningar í Føroyum, kunnu tí møgulega hjálpa til við at finna fram til orsøkina til hesa sjúku.

Stórt granskingararbeiði í Danmark

Í Danmark verður í dag gjørt nógva við at granska bæði fyrri at finna orsøkina til sjúkuna og fyrri at finna heilivág móti henni. Hesar kanningar verða gjordar fyrri tann pening, sum Landsfelagið hjá sclerosusjúklingum í Danmark savnar inn.

Júst í hesum døgum skipar landsfelagið fyrri eini umfatandi peningainnsavning til frama fyrri granskingararbeiðið.

Fólk, sum hava áhuga at hjálpa, kunnu gerast limir ella lata pening til felagið. Limagjaldið er 20 kr. árliga og kann sendast til »Postgirokonto nr. 3001547, Scleroseforeningen, Mosedsvej 15, 2500 Valby«.

Hesin maðurin er meint raktur av sclerosu. Í dag er tó møguligt at hjálpa tilíktum sjúklingum við m.a. hesari útgerðini